

DE HOOFDKERK VAN MARIAKERKE ONZE-LIEVE-VROUW-KONINGIN (9)

Marcel Leeuwerck

Beklimmen wij vanonder de kooromgang opnieuw het hoogkoor, dan baden wij er in het volle licht van dertien prachtige glas-inlood-ramen. Die verraden weeral de hand van meester-glazenier Cor Westerduyn. Jammer dat hun hoge ligging het kijkgenot hindert. Vooral na de opstelling van het altaar meer vooraan, vermindert het belang van het hoogkoor en krijgen deze ramen nog weinig aandacht van de gelovigen en de bezoekers. Hun bijzonder artistiek gehalte verplicht ons evenwel om ze eens uitgebreid te beschrijven en wij volgen ze daarin kloksgewijs van noord naar zuid.

1. Helemaal links zien wij in het hoge en smalle raam het wapen van Oostende eenvoudig afgebeeld zonder tenants noch stedenkroon (wellicht zouden de naakte meerman en meermin in een kerk aanstoot geven). "Van goud met een keper van sabel en drie sleutels van dito met de banden naar boven". Bij de meeste wapens waarop sleutels prijken (bijvoorbeeld in de wapens van Leiden, Komen en vele anderen) verwijzen ook hier heraldische figuren naar Sint-Pieter als stadspatroon en als beschermheilige van de vissers. Die rol ligt hem trouwens goed, want Petrus viste in het meer van Galilea (Jam Kinnereth) en hij kreeg zijn taak van hoofd van de toekomstige Kerk van Jezus toevertrouwd met de symbolische woorden: "Ik zal u de sleutels geven van het Rijk der Hemelen".

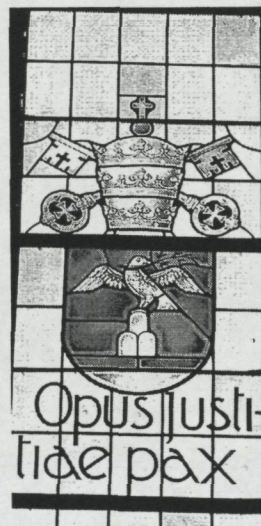
2. Precies die sleutels sieren ook in het tweede raam het wapen van Paus Pius XII, die regeerde tijdens de bouw van de kerk (1958). Het is "van azuur (blauw) met in de voet de zilveren golven van de zee waaruit de gestyleerde Petrus-rots oprijst (heraldisch= drie afgeronde witte zuilen, 2 onderaan en 1 erboven). Daarop staat een duif van zilver met in de bek een olijftak van zilver (wit). Dit algemeen bekende vredessymbool verwijst naar het Bijbelse tafereel toen Noah na de zondvloed uit de ark

een duif zond, die wat later terugkeerde met een olijftak in de bek tot teken dat de wateren geweken waren en op aarde vrede heerste tussen God en de mensen.

Het pontificaat van Pius XII (1939-1958) verliep immers als het woeligste uit de geschiedenis. Het startte in de triomftijd van de rechtse dictaturen, kende daarop de vreselijke 2de Wereldoorlog en daarna de rode dreiging. Het pauselijk devies speelt daarop treffend in: "Opus justitiae Pax". De vrede (is) het werk van de rechtvaardigheid, en die tekst leest men onderaan. Het schild staat bekroond met de tiara (driekroon) tussen twee sleutels.

De overige hoge en smalle ramen lenen zich voortreffelijk tot het uitbeelden van een reeks slanke Madonna-figuren. Zo bekijken wij achtereenvolgens:

3. Onze Lieve Vrouw van Vlaanderen met Jezuskind en gespreide gulle hand. Aan haar voeten staat een ruw geklede Vlaamse poorter die eerbiedig opkijkt en een leeuwenschild toont. Die afgebeelde "Liebaert" blijkt nog wel van het "magere" type, uit de tijd van "Arm Vlaanderen", zonder "bewapening van keel" (geen rode tong, nagels noch klauwen).

Raam 2

Raam 3

4. Hier vinden wij een Onze Lieve Vrouw die waakt over de kerk en de eucharistie. Aan haar voeten draagt een priester in rode kazuifel de mis op en heft de geconsacreerde kelk ter aanbidding terwijl de witte hostie prijkt op het hart van Maria. Deze ongewone voorstelling herinnert aan de iconen uit de Oosterse kerken waar dikwijls de Moeder Gods (de Theotokos) staat afgebeeld met een Jezuskind in een cirkel boven haar schoot. Onderaan staat links een wierookvat en rechts een paar sleutels.

5. In dit raam troont Onze Lieve Vrouw als Koningin der Engelen, omstuwd door vijf gevleugelde hemelwezens die haar vereren met gezang en wierook.

Meedraaiend naar de oostzijde van de apsis bereiken wij nu de drie ramen die de kop van het gebouw afsluiten en zich vlak in het blikveld van de gelovigen vanuit het kerk-schip laten bewonderen. Zij vormen een drieluik ter ere van de Tenhemelopneming van Maria.

6. Links keert zich de staande figuur van Paus Pius XII naar Maria toe, want in 1954 proclameerde hij "ex cathedra" het dogma. Dit kwam niet zomaar als een nieuw geloofspunt uit de hemel vallen, want het kende reeds van oudsher zijn feestdag op 15 augustus. Veeleer beklemtoonde de katholieke kerk met deze plechtige afkondiging een link met de oosterse (Orthodoxe) kerken, waar het "ontslapen" van Maria (latijn: dormitio, Russisch: Oespenskü) overal tot plechtige vieringen aanleiding geeft.

Ons woord "Hemelvaart" kleeft te veel aan het begrip van Onze Heer Hemelvaart, toen Jezus als een lift omhoog steeg. De uitdrukking "Tenhemelopneming" als vertaling van Assumptio past beter in etymologische zin van "voltooiing" (bedoeld: van de uitzonderlijke roeping van Maria).

Een merkwaardige historische samenloop kunnen wij niet nalaten even te verhalen. Onze oude vriend Napoleon kwam immers uitgerekend op 15 augustus 1769 ter wereld. Zijn verjaardag promoveerde hij later tot "Jour de l'Empereur" (de zon gaat trouwens op die dag onder in de as van de Champs Elysées te Parijs net doorheen de Arc de Triomphe).

Toen Bonaparte in 1801 zijn Concordaat met Paus Pius VII afsloot, schafte de kerk als toegift de meeste "verplichte heiligdagen" af, zoals 1 januari (Besnijdenis), 6 januari (Driekoningen), 2 februari (Lichtmis) en andere, maar 15 augustus bleef op verzoek van Napoleon tot zijn eigen glorie behouden als rustdag met verplicht mishoren. De verering voor "le petit caporal" ging bij zijn bewonderaars mettertijd zo ver dat zij hem afbeeldden als een antieke held die door gevleugelde geesten naar het paradijs wordt gedragen "l'Assomption de l'Empereur".

De pauselijke afkondiging weergalmde zelfs in de Sovjet-Unie, want kosmonaut Totov kreeg na zijn ruimtevlucht het bevel van het partij-apparaat om in een persconferentie even te spotten: "... dat hij door de hemel is gevlogen en nergens Maria heeft ontmoet...". Arme kameraad Titov! Het Heilig Moedertje Rusland heeft wel straffere uitspraken overleefd.

7. Het centrale meesterraam in de kop van de apsis verheerlijkt ten volle de glorierijke kroning van Maria tot Koningin des Hemels. Een lichtblauwe etherische gestalte zweeft boven de wolken, verlost van de aardse zwaartekracht, terwijl twee engelen haar kroon boven het hoofd houden. Alles baadt in een hemels licht.

Raam 6

Raam 7

8. Rechts wendt zich een bisschop met mijter en staf naar Maria en leest vroom uit een gewijd boek. Dit raam brengt hulde aan Mgr. Desmedt, bisschop van Brugge, die de kerk wijdde in 1958.

9. Aan de zuidgevel troont nu Maria als Koningin der Apostelen en Martelaren, met aan haar voeten een figuur die een Petruskruis houdt. Dit is een omgekeerd Latijns kruis, want volgens de overleving zou Petrus gekruisigd zijn met het hoofd naar beneden.

10. Dit raam toont Onze Lieve Vrouw als Moeder van de missies. Een zwarte bekeerling kijkt vanaf haar voeten dankbaar omhoog. Een archaisch negertje van de koloniale tijd der missiebusjes.

11. De Ster der Zee mocht te Mariakerke niet ontbreken. Hier beschermt de Moedermaagd een kloeke schipper met een vissersboot in de handen en tevens houdt hij een anker vast als symbool van de hoop en van het vertrouwen in Maria's bescherming.

12. Aansluitend op de figuur van Mgr. Desmedt prijkt hier zijn wapen, versierd met mijter en kromstaf. Het is "van azuur" met drie zilveren lelies, maar in het rechter bovenkwartier (links voor de kijker) worden de kleuren omgewisseld (één blauwe lelie op wit veld). Zonder schroom usurpeerde

de populaire bisschop hier het voormalige koninklijk schild van Frankrijk, maar hij brak het door de kleureninversie. De lelies verwijzen naar de Onbevleete Ontvangenis van Maria. De aloude "Lys de France" blijkt in werkelijkheid een iris. Sommige heraldici beweren zelfs dat de oorsprong van de figuur dateert uit de tijd van Clovis en een omgekeerde bij voorstelt uit de tijd van de Merovingers. Onder het wapen lezen wij het devies van Mgr. Desmedt:

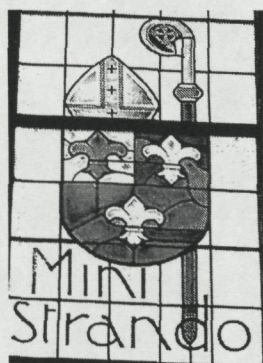
"Ministrando" = " Door te dienen". Voor de latinisten= het is de datief van het gerundium van het werkwoord Ministrare).

13. Het laatste raam toont het would-be wapen van Mariakerke: "Van azuur met in de voet twee zilveren golven en onder het hoofd een gouden ster". Dit wapen werd ooit ontworpen door pastoor Dehaene van de Duinenkerk, maar steunt op geen historisch voorgaande. Het verwierf wel algemeen burgerrecht in de wijk en zowel de geestelijkheid als de handelaarsbonden gebruiken het geregeld.

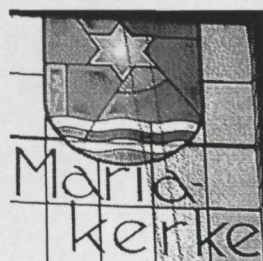
Na ons kleurenbad rond het hoogkoor is ons bezoek aan de kerk afgerond. Toch zullen wij in een laatste hoofdstuk nog even de toren beklimmen en er de klokken bekijken.

Raam 11

Raam 12

Raam 13

Grafisch Bedrijf
LAMMAING
Wij geven vorm aan uw identiteit.

Industriezone 2
Zandvoordeschorredijkstraat, 14
8400 Oostende
T.059 70 71 23
F.059 80 45 79
print@lammaing.com
www.lammaing.com